

Tadeusz Ceynowa

Sprawozdanie z sesji popularnonaukowej "Działalność zakonów, zgromadzeń i instytutów życia konsekrowanego na terenie diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej", Koszalin, 28 listopada 2015

Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie 23, 431-433

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Tadeusz Ceynowa

**SPRAWOZDANIE Z SESJI POPULARNONAUKOWEJ
DZIAŁALNOŚĆ ZAKONÓW, ZGROMADZEŃ
I INSTYTUTÓW ŻYCIA KONSEKROWANEGO NA TERENIE
DIECEZJI KOSZALIŃSKO-KOŁOBRZESKIEJ,
KOSZALIN, 28 LISTOPADA 2015**

Kościół Powszechny przeżywał z woli Ojca św. Franciszka od I Niedzieli Adwentu 2014 r. do 2 lutego 2015 r. Rok Życia Konsekrowanego pod hasłem „Ewangelia, proctwo, nadzieja – życie konsekrowane w Kościele dzisiaj”. Z tej racji na terenie diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej doszło do znaczących spotkań osób konsekrowanych, aby podziękować Bogu za dar szczególnego powołania oraz uświadomić rolę, jaką spełniają te osoby w lokalnym Kościele. W tym czasie w każdej parafii była okazja do zapoznania się z charyzmatem jednego zgromadzenia, które prezentowało się podczas niedzielnej liturgii.

Papież Franciszek wystosował z tej okazji także list, w którym zaakcentował, że „Nie chodzi o uprawianie archeologii czy kultywowanie bezużytecznych nostalgii, ale raczej o przyjrzenie się drodze minionych pokoleń, aby dostrzec w niej inspirującą iskrę, ideały, plany, wartości, które je pobudzały, począwszy od założycieli pierwszych wspólnot. Jest to również sposobność, by uświadomić sobie, jak przeżywany był ten charyzmat na przestrzeni dziejów, jaką wyzwolił kreatywność, jakim trudnościom musiał stawić czoło i jak je przezwyciężano... Ten rok wzywa nas również, byśmy przeżywali terażniejszość z pasją. Wdzięczna pamięć o przeszłości pobudza nas, byśmy – uważnie słuchając tego, co Duch mówi dziś do Kościoła – coraz głębiej realizowali konstytutywne aspekty naszego życia konsekrowanego”.

28 listopada 2015 r. w auli Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie odbyła się konferencja popularnonaukowa na temat *Działalność zakonów, zgromadzeń i instytutów życia konsekrowanego na terenie diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej*. Została zorganizowana przez Katedrę Historii Kościoła Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego. Jej uczestnikami były osoby życia konsekrowanego, studenci WT US i Instytutu Teologicznego w Koszalinie oraz osoby zainteresowane poruszaną tematyką (około 200 osób).

Słowo wstępne wygłosił rektor WSD w Koszalinie – ks. dr Wojciech Wojtowicz, który witając prelegentów i wszystkich uczestników, wyraził także radość i wdzięczność za zorganizowanie konferencji. Sesji przewodniczył jej główny organizator, ks. dr Tade-

usz Ceynowa, adiunkt WT US, dyrektor Archiwum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej i dyrektor Biblioteki WSD w Koszalinie. Po złożeniu na ręce ks. rektora wyrazów wdzięczności za umożliwienie zorganizowania konferencji w gościnnym budynku WSD, przedstawiono zaproszonych prelegentów.

Jako pierwszy głos zabrał ks. dr hab. Grzegorz Wejman, prof. US, który zaprezentował szeroką i bogatą perspektywę działalności zakonów męskich i żeńskich na terenie diecezji kamieńskiej w średniowieczu. Najpierw przedstawił krótki rys historyczny diecezji, następnie omówił zakony męskie i ich rozmieszczenie w konwentach na Pomorzu, przybliżając słuchaczom także tematykę zakonów rycerskich. W ostatniej części scharakteryzował wspólnoty żeńskie. Wprowadzenie reformacji na Pomorzu spowodowało zanik tej formy życia na kilka stuleci.

Kolejnym mówcą był znawca powojennej problematyki zakonnej – ks. dr hab. Dominik Zamiatąła, prof. UKSW. Temat jego wystąpienia brzmiał *Zakony męskie wobec problemów duszpasterskich Kościoła na Pomorzu Zachodnim po II wojnie światowej*. Warszawski wykładowca zaprezentował bardzo trudną sytuację na Ziemiach Zachodnich i Północnych po zakończeniu zmagañ wojennych. Łączyło się to z wielkimi migracjami ludności, protestanckiej do Niemiec, a katolickiej z wielu regionów dawnej Rzeczypospolitej na Pomorze Zachodnie. Na apel pierwszego administratora tych ziem, ks. Edmunda Nowickiego, wspartego zachętą prymasa Augusta Hlonda, odpowiedziało pozytywnie wiele zgromadzeń męskich. Ich poświęcenie umożliwiło objęcie działalnością duszpasterską niekiedy wręcz całych dekanatów. Przykładem mogą być chrystusowcy i zmartwychwstańcy. Na zakończenie ks. Zamiatąła przedstawił także zagrożenia spowodowane pionierskimi warunkami. Praca zakonników łączyła się bardzo często z odejściem od pierwotnego charyzmatu.

Konferencja była tak zaplanowana, że po dwóch ogólnych wykładach nastąpiła prezentacja czterech wybranych męskich wspólnot zakonnych pracujących na terenie diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Swoje zgromadzenia zaprezentowali: redemptoryści (ks. Arkadiusz Sojka, proboszcz parafii w Szczecinku), franciszkanie konwentualni (o. Piotr Pawlik, proboszcz parafii w Koszalinie), salezianie (ks. Janusz Zdolski, odpowiedzialny za Rok Życia Konsekwowanego w diecezji) oraz zmartwychwstańcy (ks. dr Damian Stachowiak – rektor seminarium zmartwychwstańców w Krakowie). Każdy z wymienionych z ogromnym zapałem przedstawił swoje zgromadzenie, zwracając uwagę audytorium na początki – swojego założyciela, charyzmat, czas pojawienia się na terenie diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej i różnorodne pola współczesnej działalności duszpasterskiej.

Przerwa kawowa przewidziana po pierwszej części konferencji posłużyła nie tylko do skosztowania napojów i słodkiej przekąski, ale dała możliwość bezpośredniego kontaktu z prelegentami. Druga część poświęcona została żeńskim wspólnotom życia konsekrowanego.

Po przerwie głos zabrała s. Małgorzata Krupecka USJK, absolwentka filologii polskiej na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz studiów podyplomowych w zakresie duchowości chrześcijańskiej na Papieskim Wydziale Teologicznym „Bobolanum” w Warszawie. Wygłosiła referat pt. *Odradzanie się żeńskich wspólnot zakonnych na terenach obecnej diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej po II wojnie*

światowej. Podobnie jak poprzednik, autorka przedstawiła trudną sytuację powojenną na tzw. Ziemiach Odzyskanych. W odróżnieniu od zgromadzeń męskich, żeńskie wspólnoty posiadały na tym terenie dość liczne placówki już w okresie międzywojennym. Po wojnie, kiedy niemieckie siostry musiały opuścić swoje domy, ich miejsce zajęły siostry z polskich prowincji. Jak zaznaczyła s. Krupecka, nowe placówki zakonne zaczęły powstawać tuż po przetoczeniu się frontu, a przed ostatecznymi postanowieniami mocarstw w sprawie granic powojennej Polski. W 1945 r., od kwietnia do grudnia swoje domy założyły józefitki, franciszkanki od Pokuty i Miłości Chrześcijańskiej, córki Najczystszego Serca Maryi, niepokalanki, urszulanki, elżbietanki i służebniczki śląskie. Siostry przejawiały aktywność w wielu dziedzinach. Opiekowały się dziećmi w żłobkach, osobami starszymi, prowadziły kuchnie dla ubogich, pielęgnowały chorych w domach i w szpitalach. Jednak polityka władz komunistycznych prowadzona przeciwko Kościołowi uniemożliwiła zakonnicom dalszą działalność w wielu przestrzeniach życia społecznego. Dotkliwe represje i zaostrenie polityki antyzakonnej w latach 50. doprowadziły niejednokrotnie do zaniechania dotychczasowej działalności, a tym samym rezygnacji ze swojego charyzmatu i podjęcia wielu funkcji przy parafiach jako katechetki, kancelistki, organistki, kucharki, zakrystianki. Zmiana ustrojowa w Polsce pozwoliła niektórym wspólnotom na powrót do pierwotnego charyzmatu. Na zakończenie prelegentka wymieniła 27 żeńskich wspólnot zakonnych pracujących na terenie diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej, dwie kontemplacyjne – klaryski i karmelitanki, i 25 czynnych.

Po wystąpieniu urszulanki z Warszawy nastąpiła prezentacja wybranych sześciu żeńskich wspólnot zakonnych. Swoje wspólnoty zaprezentowały: klaryski (s. Maria Koleta ze Słupska), siostry szensztackie (s. Franciszka Orzeł z Koszalina), siostry Najświętszej Duszy Chrystusa (s. Damaris Pawłowska z Białogardu), felicjanki (s. Fidelia Janas – sekretarka prowincjalna z Warszawy i historyk zgromadzenia), siostry Jezusa Miłosiernego (s. Nikodema Rewa i s. Zofia Piotrowska) oraz siostry z lokalnej Wspólnoty Dzieci Łaski Bożej (s. Barbara Wilkowska). Podobnie jak zakonnicy, także siostry z ogromnym zaangażowaniem przedstawiły własne zgromadzenia. W prezentacji nawiązały do swoich założycieli, omawiając początkowy charyzmat. Kolejnym punktem były okoliczności pojawienia się ich na terenie diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej i obecna działalność dla potrzeb lokalnych społeczności. Warto podkreślić, że wiele wystąpień ubogaciły prezentacje multimedialne.

Po wszystkich referatach odbyła się krótka dyskusja, która umożliwiła zadanie pytań prelegentom. Na koniec konferencji głos zabrał bp dr Paweł Cieślak, który w imieniu bpa diecezjalnego podziękował wspólnotom życia konsekrowanego za ich ogromne zaangażowanie i poświęcenie w realizowaniu ich powołania na terenie diecezji. Ostatnim akcentem był wspólny posiłek w refektarzu WSD.